

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Capvt VII. De vitæ ac mortis Christi Domini mysterijs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38954

quæ ex absoluta & efficaci voluntate proficifcebat
 fuisse semper exauditam. Ita S. Thom. q. 21. a. 4. rati
 est, quia Christus voluntate absolutâ nihil vnquam vol
 it aut orauit, nisi quod Deum Patrem absolute velle se
 ebat: quòd si quæstio sit de oratione improprie dicta, p
 quam desideria inferioris appetitus explicabat, certu
 est non fuisse semper exauditam, cum & ipse Christi
 voluntate absolutâ & efficaci eam exaudiri noluer
 qualis fuit ista Matth. 26. *Pater mi, si possibile est, tran
 à me calix iste; verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu
 quamuis autem hæc oratio non fuerit exaudita, non fu
 tamen inutilis, imò summa cum ratione Christus Dom
 nus illam exprimere voluit, tum vt per illam indicaret
 esse verum hominem, qui instar aliorum naturaliter
 mortem exhorresceret, tum etiam, vt patientiæ ac sub
 missionis perfecta erga diuinam voluntatem nobis pr
 beret exemplum, vt docet S. Aug. epist. 121. ad Prob
 cap. 14.*

CAPVT VII.

De vita ac mortis Christi Domini mysterijs.

Quamuis ea, quæ pertinent ad mysteria vitæ
 mortis Christi Domini, ex antè dictis satis inte
 ligi possint, cum omnia, quæ de mysterio Incar
 nationis dicuntur, non alio fine dicantur, nisi vt, quæ
 Christus Dominus in assumpta carne gessit aut passus est
 rectè & sanè intelligantur: quia tamen præter illa, quæ
 dicta sunt, quædam adhuc occurrere possunt, in quibus
 aliquâ luce opus est, vt, quæ certa sunt, ab incertis, aut et
 iam falsis & erroneis discernantur; ideo breuiter in hoc
 capite mysteria illa transcurramus; eaque adnotabimus.

quæ ad finem nobis propositum necessaria videbuntur
quod, vt facilius exequamur, iuxta ordinem à S. Doctore
præscriptum considerabimus in primis ingressum Christi
Domini in hunc mundum, deinde progressum vite eius
in hoc mundo, demum eiusdem egressum ex hoc mun-
do, & ea, quæ egressum illum consequuta sunt.

SECTIO I.

De Christi Domini ingressu in hunc mun-
dum.

Ingressus Christi Domini in mundum duo præcipua
mysteria hic à nobis breuiter consideranda complecti-
tur, Conceptionem scilicet eius & Natiuitatem.

Quod ad Christi conceptionem spectat, obseruandum
est i. id, quod docet S. Ambr. lib. de Incarn. cap. 6. in illa
reperi aliquid secundum naturam, aliquid supra natu-
ram: secundum naturam fuit, quod Christus ex muliere
ortus est, supra naturam, quod ex Virgine. Ad supernatu-
ralem itaq; modum conceptionis Christi pertinet, quod
actiuum principium generationis eius non fuit virtus
maris generatiua, sed virtus supernaturalis diuina, iuxta
quod sanctissimæ Virgini prædixerat Angelus, S. Luc. 1.
*Spiritus Sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbra-
bit tibi;* quibus verbis, quamuis hoc opus (vt pote chari-
tatis Dei infinitæ) per quamdam appropriationem Spiri-
tui Sancto tribuatur, illud tamen (vt docet S. Doctor
vt. quæst. 32. a. 1. & ex antè dictis patet) tota Trinitas ope-
rata est.

Ad naturalem verò modum conceptionis illius perti-
net, quod materia, de qua corpus Christi formatum est,
fuit conformis materiæ, quam alia fœminæ concipiendo
subministrant, cum hac tamen differentia (vt docet
S. Doctor qu. 31. a. 1. ad 3.) quod cæterorum hominum
cor-

corpora ex sanguine menſtruo, & ſemine mulieris formantur; at vero corpus Chriſti ex puriſſimis ſanguinibus ſanctiſſimæ Virginis formatum eſt, quod ante illum docuerat S. Damasc. lib. 3. de fide cap. 2.

Obſeruandum 2. ex eodem S. Doctore q. 33. a. 1. 2. & corpus Chriſti eodem inſtanti, quo diuinâ virtute conceptum eſt, fuiſſe eâdem virtute perfectè formatum & organizatum, & ſimul animatum, ac Verbi diuini perfectè unitum. Ita etiam S. Damasc. ſuprà, & Sophron. in ſupràtata epiſt. quæ in 6. Synodo gener. act. 11. & 13. lecta, & probata eſt, vbi hæc verba habentur: *Simul quippe caro ſimul Verbi Dei caro; ſimul caro animata rationalis, ſimul Verbi Dei caro animata rationalis;* vnde S. Thom. cit. quæſt. 3. docet contra fidem eſſe, ſi quis dicat, quod caro Chriſti fuit priùs concepta, & poſtmodum à verbo ſumpta.

Quod autem ad Chriſti natiuitatem attinet, duo ſunt hic notanda. Primum eſt, Chriſtum Dominum ex ſanctiſſima Virgine Matre Maria ita eſſe natum, vt neque conceptione ſuâ, neque natiuitate vllum eius virginis perpetuæ intulerit detrimentum; ita vt ante partum in partu, & poſt partum inuiolata, & illibata ſemper viu permanſerit. Huic veritati, quæ de fide eſt, oppoſitum ſim fuit error Heludij hæretici, qui, vt refert S. Aug. de har. c. 84. ore blaſphemo aſſerere auſus eſt, ſanctam Virginem poſt partum fuiſſe corruptam; quod ante illum docuerat Iouinianus eodem S. Aug. teſte cap. 82.

Refellitur hic error, & noſtræ fidei veritas probatur ex ſcriptura: *Iſ. 7. Ecce virgo concipiet, & pariet filium, vocabitur nomen eius Emmanuel;* quem locum pro aſſertione matris Dei virginitate communiter SS. Patres vrgent, præ cæteris S. Baſ. orat. in ſanctam Chriſti natiuitatem S. Hier. in illum Prophetæ locum.

Probat 2. ex ſymb. Apoſt. vbi Chriſtus dicitur conceptus de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine: cuius ſymb. Apoſt. autoritate perpetuam beatæ Mariæ Virginis natiuitatem aſtruit S. Ambr. epiſt. 81. ad Siricum.

Probatnr 3. ex S. Leo. Papa ſerm. 2. de natiu. Dom. *Humano, inquit, uſu & conſuetudine, quod credimus, caret, ſed diuina potestate ſubnixum eſt, quod uirgo conceperit, uirgo peperit, & uirgo permanſerit.* & S. Aug. epiſt. 3. ad Voluſianum. *Iſta uirtus diuina per inuiolata matris uirginica uiscera, membra infantis eduxit, que poſtea per clauiſa oſtia, membra iuuenis introduxit.*

Notandum eſt 2. ſanctiſſimam Virginem omnis proſus doloris in partu expertem fuiſſe. Ita Patres 6. Synodi gener. cap. 79. *Absque ullo dolore, uirginis partum eſſe conſitemur;* & S. Aug. ſerm. de aſſumpt. B. Virg. *Ita enim, inquit, que ſine peccati corruptione, & ſine uirilis admixtionis detrimento Chriſtum ſuſcepit, ſine dolore peperit.* S. Hier. denique lib. contra Heluidium cap. 4. id probat ex eo, quod in Euang. dicitur, Beatam Virginem puerum Ieſum recens natum ſuis manibus pannis inuoluiffe, & in praſepio reclinaſſe, nec vllam obſetricem opus habuiſſe.

SECTIO II.

De progressu vite Chriſti Domini in hoc mundo.

TRia hinc praefertim occurrunt obſeruanda. Primum eſt, conueniens fuiſſe, ut Chriſtus Dominus a S. Ioanne baptizaretur, tum ut ſuo baptiſmate mundaret ac ſanctificaret aquas, vimque regenerandi illis conferret, ut docet S. Ambr. lib. 2. in S. Lucam; tum etiam, ut inſigne humilitatis exemplum nobis exhiberet, & prius ipſe exequeretur id, ad quod alios adhortari volebat, ut idem S. Ambr. deſclarat loc. cit. & Aug. ſer. 63. de uerbis Dom. Eſt autem hinc obiter notandum, baptiſmum illum, quem S. Ioannes conferebat, non fuiſſe ſacramentum, nec habuiſſe vllam vim ex opere operato; ſed fuiſſe quemdam ritum externum diuinitus ipſi ſancto Ioanni inſpiratum, quo homines excitabantur ad poenitentiam agendam de peccatis (vnde appellatur *baptiſmus poenitentiae*.)

tiæ sanct. Luc. 3. & Act. 19.) & sic disponebantur ad gratiam per baptismum Christi recipiendam. Ita S. Thom. 38. a. 2.

Secundò, hic obseruandum est, conueniens quoque fuisse, Christum Dominum à dæmone tentari ob varias rationes, quas sanct. Doct̃or explicat q. 41. a. 1. vbi tantum exterius factam, apparente scilicet ei dæmonem sub specie aliqua humana, vt probabilissimè conijci potest, & externâ voce illum alloquente; non verò per internam suggestionem; quia cùm omnes motus animæ Christi essent perfectè rationi subiecti, nulla illicita cogitatio, nullus illicitus affectus à dæmone poterat in eum excitari. Ita docet sanct. Greg. hom. 16. in Euang. & sanct. Damasc. lib. 3. cap. 20.

Tertiò hic obseruandum est, conueniens etiam fuisse vt Christus Dominus doctrinam suam varijs miraculis confirmaret, ob eas rationes, quas explicat S. Doct̃or 43. a. 3. Porro circa hæc Christi miracula tres præsertim difficultates hic soluendæ occurrunt. Prima est, an Christus Dominus non solum vt Deus, sed etiam, vt homo potestatem habuerit faciendi miracula. Resp. affirmatiuè; quod probatur ex eo, quòd in Euangelij passio- nis Christi Dominus multas curationes miraculosas sol- tactu perfecit, & S. Luc. cap. 6. dicitur, quòd *omnis tu- ba querebat eum tangere; quia virtus de illo exibat, & san- bar omnes.* Vnde S. Cyr. lib. de recta fide ad reginas titulo (quòd Christus sit vita) dicit, Christi corpus fuisse vitæ ficum, id est, vitam alijs tribuens; & S. Damasc. lib. 3. de fide cap. 5. dicit, *idem corpus fuisse instrumentum, ac vel- uti organum diuinitatis ad operationes diuinas efficiendas;* & S. Hilar. can. 9. in S. Matth. *Potestas, inquit, intra corpus Christi manens, rebus ipsi caducis efficiantiam addebat sanitatis ex quibus & alijs similibus SS. Patrum dictis sequitur, pro- babilissimum esse, quòd plures Theologi docent, Chri- sti humanitatem fuisse illorum miraculorum causam in- strumentalem, non tantum moralem, sed etiam physi-* cam
hom
ralis
virtu
test e
culis
8. vbi
trangi
bricit
dimisi
Sec
cit, fu
Respo
bat 1.
creata
tute fi
diceb
it ocul
enim
Sanct
illa pe
tre ac
étrima
raculi
Ter
Christ
quòd
Christ
tum v
quare
nes C
verò
specia
mone
tarent
mat a
Qu

eam & effectiuam, id est, Christum Dominum quatenus hominem non solum orando, & per modum causæ moralis & meritoria, sed etiam physice simul cum diuina virtute miracula illa esse operatum. Quod confirmari potest ex eo, quod Christus Dominus plurima ex illis miraculis fecit, non deprecando sed imperando, vt S. Matth. 8. vbi dicitur, quod *imperauit ventis & mari; & facta est tranquillitas magna*: & S. Luc. 4. vbi de focu Simonis febricitante dicitur, quod *stans super illam, imperauit febrim; & dimisit illam.*

Secunda difficultas est, an miracula, quæ Christus fecit, fuerint ad eius diuinitatem probandam sufficientia. Respondet S. Doctor q. 43. a. 4. affirmatiue, idque probat. 1. ex eo, quod illa miracula transcendebant omnem creaturæ virtutis potestatem; ideoque non nisi diuinâ virtute fieri poterant, & propterea cæcus illuminatus rectè dicebat S. Ioan. 9. *A faculo non est auditum, quia quis orauit oculos cæci nati*: 2. ex modo, quo faciebat miracula; non enim (vt dictum est) orando, vt cateri Propheta & Sancti; sed imperando, & tanquam potestatem habens illa perficiebat, vnde colligi poterat, illum cum Deo Patre æqualem habere virtutem. Denique ex ipsa eius doctrina, qua se Deum dicebat, quæ si vera non fuisset, miraculis diuinâ virtute factis, confirmata non fuisset.

Tertia difficultas est, an per illa miracula dæmones Christi diuinitatem certò cognoscere potuerint. Resp. quòd (sicut rectè dixit S. Aug. lib. 9. de ciuit. cap. 21.) Christus Dominus tantum innotuit dæmonibus, quantum voluit, tantum autem voluit, quantum oportuit; quare cum ex vna parte non esset expediens, vt dæmones Christi diuinitatem apertè cognoscerent; ex altera verò requiretur, vt aliquid de illa suspicarentur; ideo speciali quâdam Dei prouidentia factum est, vt dæmones simul aliquo pacto cognoscerent, & etiam dubitarent. Ita S. Thom. q. 45. a. 1. ad 2. vbi etiam id confirmat autoritate S. Ambr. & Chryf. & aliorum Patrum.

Quamuis autem dæmones Christi diuinitatem, quam-

diu mortalis inter homines vixit, certò cognoscere non potuerint; est tamen verum, ipsis illam post eius mortem certò innotuisse, illosque vel inuitos Christum Dominum esse verum, & naturalem Dei Filium credidisse, unde dixit S. Iacobus in epist. canon. cap. 2. *Demonstrant, & contremiscunt*: & S. Paulus ad Philip. 2. *Ut in nomine Iesu omne genua flectantur caelestium, terrestrium, & infernorum*: & ratio est, quia tunc euidentissima signa diuinitatis ipsius experti sunt, cum viderunt, eum ad inferos descendentem, & inde summa cum potestate iustorum animas eripientem.

SECTIO III.

De egressu Christi Domini ex hoc mundo.

Circa egressum Christi, quaeritur, quid nobis Christus passio, & mors contulerit, & quâ ratione nobis proficua fuerit. Resp. S. Doctor q. 48. quinque modis praesertim passionem, ac mortem, Christi ad salutem nostram contulisse, nobisque proficua fuisse. i. per modum meriti; quia Christus, quatenus caput omnium hominum, per illam nobis & membris suis de condignatione ruit, & ipsam aeternam salutem, & omnia media, ad illam consequendam aut necessaria, aut vtilia, ut supra dictum est.

2. Per modum satisfactionis pro totius mundi peccatis; quae quidem satisfactio à Christo Domino in passione ac morte Deo Patri pro nobis exhibita, non solum sufficiens, sed & superabundans fuit, non tantum propter dignitatem personae satisfaciens aut rei oblatae, ut cap. 1. diximus, sed praeterea propter nimiam charitatem ex qua patiebatur, & atrocitatem tormentorum, quae patiebatur; ut enim obseruat S. Doctor q. 46. a. 5. passus est in omnibus, in quibus pati potuit, & ab omnibus, à quibus pati potuit.

Tertio, per modum sacrificij; Christi enim passio & mors

mors fuit verum, proprium, & verè propitiatorium sacrificium; vt vocatur à Conc. Trid. sess. 22. cap. 2. quòd quidem ex quacunque parte consideretur, infiniti valoris fuit, vt ex antè dictis constat.

Quartò, per modum redemptionis; passio siquidem, & mors Christi fuit quædam solutio, per quam homines à seruitute tum peccati, tum damonis redempti sunt, sicut captiui ac serui pretio redimi solent; vnde princeps Apost. epist. 1. c. 1. *Non corruptilibus*, inquit, *auro vel argento redempti estis de vana vestra conuersatione paterna traditionis: sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi: & hinc verè ac proprie Christus Dominus hominum Redemptor dicitur; vt fusiùs explicat S. Bern. epist. 190. ad Innocentium Papam contra Pet. Abailardum, qui hunc titulum Christo Domino proprie competere negabat.*

Quintò denique & vltimò per modum efficientiæ, hoc est, quòd passio & mors Christi Domini salutem nostram, ac media omnia ad illam operata est, per modum causæ efficientis instrumentalis; cum enim humanitas Christi Domini fuerit instrumentum diuinitatis (vt supra dictum est) ideo ex consequenti omnes actiones & passiones Christi instrumentaliter operatæ sunt ad salutem humanam in virtute diuinitatis, & secundum hoc passio, & mors Christi salutem humanam efficienter causare dicitur.

Rectè autem obseruat S. Doctor Sup. a. 6. act. 3. inter istos quinque modòs hanc esse differentiam, quòd passio Christi Domini, in quantum comparatur ad eius diuinitatem, agit per modum efficientiæ; in quantum verò refertur ad eius voluntatem humanam, agit per modum meriti; secundum verò, quòd consideratur in ipsa carne Christi Domini, agit per modum satisfactionis, redemptionis, & sacrificij.

Quæres 2. an in Christi Domini morte humanitas eius fuerit à diuinitate separata? Resp. humanitatem Christi Domini etiam in eius mortis triduo mansisse inseparabi-

liter diuinitati unitam, ipsamque diuinitatem eius corpori in sepulchro, & animam in inferno coniunctam se per extitisse. Ita S. Damasc. lib. 3. de fide cap. 27. S. Fulgentius ad Trasimund. cap. 23. & vnanimiter omnes alij Patres, est que de fide, quæ ex antè dictis constat, probatur que S. Doctor q. 50. a. 2. ex eo, quod in symb. de Filio Dei dicitur, quod fuerit crucifixus, mortuus, & sepultus, quod eius corpori mortuo tantum conuenit; item quod descenderit ad inferos, quod solam eius animam spectat, quæ vera non essent, nisi ratione vnionis hypostaticæ, quæ utraque pars diuinitati semper coniuncta remansit.

Quæres 3. an corpus Christi Domini post mortem corruptum fuerit. Respondet S. Doctor q. 51. a. 3. negatiue, quod, vt melius intelligatur, notandum est ex S. Damasc. lib. 3. de fide cap. 18. duplicem esse corporis humani corruptionem; vnã, quæ fit per separationem animæ a corpore, & hoc modo tam certum est Christi Domini corpus fuisse corruptum, quàm ipsum Christum fuisse mortuum: alia corruptio est illa, quæ fit per resolutionem corporis in vermes, cineres, aut aliquid simile; & hoc modo constat ex fide Christi Domini corpus non fuisse corruptum iuxta illud Ps. 15. *Nec dabis sanctum tuum videre corruptionem*, hunc enim locum S. Petrus Act. 2. & Paulus cap. 13. de Christi corpore mortuo exponunt; additque S. Doctor supra non decessisse Christum pati corruptionem in corpore, ne mors eius potius necessitati quàm voluntati ascriberetur.

SECTIO IV.

De Christi Domini descensu ad inferos.

Certum est ex fide, Christum Dominum secundum animam verè, & propriè descendisse ad inferos, non verò metaphoricè tantum, vt falsò hunc symboli articulum hæretici interpretantur; quorum aliqui dicunt descen-

descendere ad inferos idem esse ac interire; alij idem esse, ac sepultura tradi; alij denique omnium impijssimè per descensum Christi ad inferos significari asserunt, Christi animam dolores ac desperationem anumarum damnatarum pertulisse. Ita Calvinus lib. 2. instit. cap. 16. parag. 8. & seqq.

Refellitur hæc blasphemia, & nostræ fidei veritas probatur 1. ex scriptura: S. Marth. 12. *Sicut fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus, &c. sic erit Filius hominis in corde terræ, &c.* Vbi per cor terræ S. Hieron. cap. 2. Ionæ, infernum intelligit; & ad Ephes. 4. *quod autem ascendit, quid est, nisi quia & descendit primum in inferiores partes terræ: quem locum de Christi Domini descensu ad inferos exponunt S. Chrys. & S. Hier. commentarijs in illam Apost. epist. & S. Iren. lib. 5. cap. 31.*

Probatur 2. ex symb. Apost. & symb. S. Athan. in quibus hæc veritas expressis verbis continetur.

Probatur 3. ex SS. Patribus, qui vnanimè huic veritati subscribunt, vt S. Leo Papa serm. 1. de Resurr. *Resurrectio saluatoris nec animam in inferno, nec carnem diu morari passã est in sepulchro*, S. Ambr. lib. de mysterio paschæ c. 4. S. Greg. Papa lib. 13. mor. c. 20. & plures alij, qui citantur à Bellarm. lib. 4. de Christo c. 14.

Cum igitur hoc certum sit, quædam dubia circa huic Christi ad inferos descensum soluenda supersunt. Primum est, ad quæ inferorum loca Christus descenderit. Ad huius dubij solutionem obseruandum est ex S. Doct. in 4. dist. 45. art. 3. inferorum nomine quatuor loca intelligi. Primus est ille, in quo damnatorum animæ cum demonibus torquentur. Secundus est Limbus puerorum cum solo peccato originali ex hac vita decedentium. Tertius est locus ignis purgatorij, in quo animæ iustorum à peccatorum reliquijs expiantur. Quartus denique est Limbus sanctorum Patrum, in quo ante Christi aduentum sanctorum animæ recipiebantur, ibique absque vilo doloris sensu beatâ redemptionis spe sustentati, placidâ quiete fruebantur, qui passim locus in sacris literis Abrahamæ sinus nuncupatur.

Hâc obseruatione præmissâ, dicendum est cum S. Doctore q. 52. a. 2. Christi Domini animam verè quidem, secundum substantialem præsentiam descendisse ad limbum sanct. Patrum, ibique cum illis mansisse per triduum illud, quo à corpore fuit separata: ad alia verò loca inferorum non descendisse, nisi secundum aliquem specialialem suæ virtutis effectum.

Ac in primis, quòd in Limbum sanctorum Patrum descendit patet ex eo, quòd communiter sancti Patres dicunt, ideo Christum Dominum descendisse ad inferos, ut inde sanctorum animas educeret, ac secum in coelum eueheret, ut sanct. Ignat. in epist. ad Trall. & sanct. Hieron. in caput 4. ad Ephes.

Quòd autem ibi per triduum remanserit, præter auctoritatem S. Doct. id assertum habetur apud Iren. lib. 3. c. vlt. & Tertul. in lib. de anima c. 31.

Alterà verò assertionis pars, quâ diximus Christum Dominum non descendisse secundum realem præsentiam ad alia inferorum loca, probatur à S. Doctore ex eo, quòd Christus Dominus nullam habuit causam ad infernum damnatorum descendendi, cum neque locus illi ipsi congruus & decens; neque ad hoc, ut damnatos & demones sibi genuflectere compelleret, necessarium fuerit, ut eorum teterrimum ac foedissimum carcerem adiret.

Idem de Limbo puerorum dici debet, tum quia locus ille minimè Christo Domino congruebat, tum etiam quia non satis constat, an Christus Dominus se illis manifestauerit.

Quòd ad locum purgatorij spectat, videtur etiam non fuisse conueniens, ut illum Christus adiret, ac præsentiam suam illi exhiberet, cum locus ille sit tantum pœnis destinatus.

Secundum dubium est, quid Christus Dominus ad inferos descendens, animabus iustis contulerit. Resp. Christum Dominum in primis Gloriæ lumen illis indidisse, atque adeò illas beatas effecisse, ut docet S. Thom. q. 52. a. 4. ad 1. & hoc colligitur ex illis Domini ad latronem crucifixum verbis, S. Luc. 23. *Hodie tecum eris in paradiso,*

Adis, hoc est in loco, vbi mecum & cum alijs eris beatus: postea illucescente tertiâ die beatas illas animas inde secum eduxisse, quò pertinet illud Zachar. 9. *Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu.* Denique quadragesimâ post resurrectionem die sanctas illas animas secum in cœlum inuexisse, quando ipse (vt dicitur Ps. 67.) *ascendit in altum, cepit captiuitatem.*

SECTIO V.

De Christi Domini Resurrectione.

Fides catholica docet, Christum Dominum tertiâ post mortem die surrexisse à mortuis, animamque eius proprio corpori iterum fuisse vnitam. Circa hanc verò Christi resurrectionem quædam hîc obseruanda occurrunt.

Primum est, Christum Dominum non alienâ sed propriâ suâ virtute à mortuis surrexisse, iuxta quod ipse dixerat S. Joann. 10. *Potestatem habeo ponendi animam meam: & potestatem habeo iterum sumendi eam.*

Secundum est, Christum Dominum post resurrectionem, in corpore suo glorioso vulnerum cicatrices retinuisse, idque non ex impotentia curandi (vt ait Beda in cap. vii. S. Luc.) sed vt perpetuum victoria sue circumferret triumphum, quod & de sanctis martyribus dicit S. Aug. lib. 22. de ciuit. c. 20. his verbis: *Fortassis in illo regno in corporibus martyrum videbimus cicatrices vulnerum, quæ pro Christi nomine pertulerunt; non enim deformitas in eis, sed dignitas erit, & quædam quamuis in corpore, non corporis sed virtutis pulchritudo fulgebit.*

Tertium est, Christi Domini corpus gloriosum resurgendo per clausum sepulchrum penetrâsse; Neque enim existimare debemus (vt ait S. Hier. epist. ad Hedibiam q. 6.) Angelum idcirco venisse, vt aperiret Domino resurgenti, & resolveret lapidem; sed postquam Dominus resurrexit, indicasse, quid factum est, & sepulchrum vacuum

reolutione lapidis ostendisse: hoc enim corporis sui gloriosum proprium fuisse ipsemet postea ostendit Ioan. 20. cum ad discipulos in coenaculo congregatos ianuis clausis ingressus est.

Quartum est, Christi Domini resurrectionem verè dici, ac esse causam resurrectionis nostræ futuræ (vt docet S. Thom. q. 56. a. 1. & 2.) non quidem meritoriam, cum post mortem nihil amplius meruerit, sed efficientem, in quantum humanitas Christi est instrumentum diuinitatis; & sicut per illam plurima miracula, & etiam mortuorum aliquorum resurrectionem aliàs fecit, sic & vniuersalem omnium resurrectionem faciet; quo sensu Christus Dominus S. Ioan. 5. dixit: *Veni hora in qua omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem Filij Dei: & procedent, qui bona egerunt, in resurrectionem vitæ, &c.* quæ Christi verba S. Doctor in sup. quaest. 76. a. 2. litteraliter intelligit de sensibili voce Christi, per quam imperabit resurrectionem, & simul illam operabitur; de qua etiam voce Calixtus interpretatur illud Ps. 67. *Ecce dabit voci suæ vocem virtutis ad suscitandum scilicet mortuos.*

Dici etiam potest, Christi Domini resurrectionem esse causam non solum efficientem, sed etiam exemplarem resurrectionis nostræ futuræ, in quantum scilicet (vt dicit Apost. Philipp. 3.) *Reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ.* Et eodem sensu resurrectio Christi Domini dici etiam potest causa exemplaris resurrectionis animarum nostrarum

Rom. 6. *Vt, quomodo Christus surrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus.*

¶ (o) Se

SE

SECTIO VI.

De Christi Domini in caelos ascensione, & ad
dexteram Patris sessione.

Sicut de resurrectione, sic etiam de ascensione dicendum est, Christum Dominum non alienâ opè, sed propriâ virtute tum diuinitatis, tum etiam humanitatis glorificatâ ad caelos ascendisse. Ita S. Doctor q. 57. a. 3. sicut autem certissimum est Christum Dominum ad caelos ascendisse, sic etiam conuenientissimum fuit, vt idem S. Doctor dicit a. 6. cum enim locus debeat esse locato proportionatus, hinc sequitur corpori Christi glorioso & incorruptibili, locum gloriæ & incorruptionis debitum fuisse.

Quares, quò Christus ascenderit, seu quisnam fuerit terminus ascensionis eius? Respondet S. Doctor q. 57. a. 4. Christi Domini humanitatem fuisse supra omnes caelos eleuatam, iuxta quod dixit Apost. Ephes. 1. quod Deus Pater constituit illum in celestibus ad dexteram suam, supra omnem Principatum, & Potestatem, & Virtutem, & Dominationem, & omne nomen, quod nominatur non solum in hoc saeculo, sed etiam in futuro. Et omnia subiecit sub pedibus eius.

Cæterum quomodo, & quo situ, & in qua caeli parte sit corpus Christi Domini, superuacaneum est quarere (ait S. Aug. lib. de fide & symb. c. 6.) tantummodo in caelo esse credendum est; non enim est fragilitatis nostra caelorum secreta discutere, sed est nostræ fidei de Domini corporis dignitate sublimia & honesta sapere, vt ibidem dicit.

Quod spectat ad sessionem ipsius Christi Domini, quæ dicitur esse ad dexteram Patris, obseruandum ex S. Doct. q. 58. figuratam esse istam locutionem, proindeque non corporalem aliquam sessionem, sed tranquillitatem ac firmitatem status gloriæ Christi Domini debere intelligi vel etiam regiam ac iudiciariam eius potestatem: sicut, & nomine dexteræ Patris non significatur pars illa corporis

poris humani, quæ appellatur dextera (cùm enim Deus sit purissimus spiritus, nihil in eo corporeum cogitari potest) sed ipsius diuina beatitudo & gloria, quæ dextera nomine quandoque in scripturis designatur, vt Pf. 118. *Delectationes in dextera tua usque in finem;* vel potius supremæ potestatis eius participatio; & sic Christus Dominus dicitur sedere ad dexteram Patris, 1. in quantum Deus filius ipsi Patri consubstantialis, ac proinde paternæ potestatis, & gloriæ consors & particeps: 2. in quantum homo ad eiusdem gloriæ ac potestatis consortium, & participationem ratione vnionis hypostaticæ admixtus, & Deo Patre supremus omnium Rex ac iudex constitutus, vt ex infra dicendis constabit; & eo sensu docet S. Theod. 2. 4. solius Christi proprium esse sedere ad dexteram Patris, nec vili Angelo, vel homini posse conuenire.

SECTIO VII.

De regia Christi potestate.

Certum est 1. Christum Dominum non modò vt Deum, sed etiam vt hominem regiam potestatem, & summam auctoritatem habuisse circa omnia spiritualia; ita vt potuerit arbitrato suo instituire, præcipere & immutare, quæcunque ad Ecclesiæ Hierarchiam eiusque statum spiritualem pertinent.

Hæc veritas, quæ de fide est, constat ex eo, quòd in Euangelijis dicitur, Christum Dominum absolutè & sine vlla limitatione, potestate illà spiritali vsum fuisse, illiusque virtute legem veterem abrogasse, nouam condidisse, sacramenta instituisse, peccata remisisse, & alia eiusmodi fecisse, quæ non nisi ab habente summam in Ecclesiæ regimine auctoritatem fieri potuerint. Huc pertinet illud Pf. 2. *Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion montem sanctum eius.*

Certum est 2. Christum Dominum non habuisse tale dominium in res omnes temporales, quo ipse solus esset quarumcunque rerum temporalium dominus, ita vt nullus

Nullus præter ipsum cuiuscunque rei dominus aut propriarius esset, cum nec ipse Deus tale dominium sibi vindicare voluerit, sed retento absoluto quodam & supremo in res omnes dominio, proprietatem illarum hominibus benignè concessit, ita vt dependenter ab illo supremo dominio, verè sint ac dicantur rerum suarum proprietarij & domini; vnde refellitur quorundam error, qui asserunt omnes principes ac dominos terræ à Christi Domini conceptione fuisse suis dominijs priuatos, cuius præterea falsitas euidenter conuincitur vel ex ipsius Christi testimonio dicentis S. Matth. 22. *Reddite, quæ sunt Cæsari, Cæsari.*

Cum hæc duo certa sint, vnum est dubium, an scilicet Christus Dominus quatenus homo habuerit supremum quoddam dominium directum & absolutum in res omnes temporales, & in omnia regna mundi, ita vt posset quoscunque Reges, & Principes priuare suis regnis & dominijs, si voluisset. Pro cuius resolutione duo breuiter dicenda sunt.

Primum est, Christum Dominum etiam vt hominem verè & propriè dominum illud in res omnes habuisse, ac proinde fuisse verum & supremum Regem, ac Monarcham rerum omnium temporalium.

Probat 1. ex scriptura: Pl. 2. *Dabo tibi Gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ.* S. Matth. 28. *Data est mihi omnis potestas in celo, & in terra:* Apoc. 19. *Habet in vestimento & in femore suo scriptum: Rex Regum, & Dominus dominantium:* quæ scripturæ testimonia de Christo Domino vt homine communiter à sanctis Patribus intelliguntur.

Probat 2. ex S. Aug. tract. 115. in S. Ioan. super hæc Christi verba: *Regnum meum non est de hoc mundo, vbi rectè obseruat, Christum Dominum non dixisse (Regnum meum non est in hoc mundo) cum verè haberet Regnum etiam in terra, sed solam dixisse (non est de hoc mundo) id est, non acceptum ab hominibus, nec humanâ auctoritate aut humano iure deuolutum, & S. Bern. lib. 3. de Con-*
ad. ad

fid. ad Eugenium Papam, ubi de Christo sic loquitur: *Hic est, de quo Propheta ait (Et erit omnis terra possessio eius) (Christus hic est, qui possessionem sibi vendicat, & iure creationis, & merito redemptionis, & dono Patris; cui enim alteri dictum est: Posses- la à me, & dabo tibi gentes?*

Probatur denique ex eo, quòd Christi Domini, etiam in quantum hominis, dignitas & excellentia ratione & conditionis hypostatica talis ac tanta fuit, ut nullus honoris prerogativa; aut potestatis titulus esse possit, qui non illi merito deberetur.

Secundum est, Christum Dominum potestate illà & dominio, quamdiu mortalis inter homines vixit, nunquam uti voluisse, sed sponte ac voluntariè illius vii se ipsum abdicasse, ac paupertatem perfectissimam amplexum fuisse, ut sic non solum merito suo, sed etiam exemplo nos efficacius iuaret; unde Apost. de illo dicit 2. Cor. 8. quòd *propter vos egenus factus est, cum esset dives: & ipse Christus Dominus eo sensu de se locutus est, cum dixit sancti Mat. 2. Vulpes foucas habent, & volucres cæli nidos: filius autem hominis non habet, ubi caput reclinet.*

SECTIO VIII.

De iudiciaria Christi Domini potestate.

CVM (ut ait sanct. Doctor q. 59.) regiam dignitatem potestas iudiciaria consequatur, de illa prout Christo Domino competit, nobis agendum est, ac

Dicendum in primis, iudiciariam illam potestatem Christo Domino competere, non modò quatenus Deus est, sed etiam quatenus homo, cum hac tamen differentia, quòd, quatenus Deus est, illam ex se habet; quatenus autem homo, non ex se, sed autoritate sibi diuinitus commissâ & delegatâ.

Hoc constat ex scriptura: Act. 10. *Ipse est, qui constitutus est à Deo iudex viuorum & mortuorum: & sancti Ioann. 5. Potestatem dedit ei iudicium facere, quia Filius hominis est.*

Dicen-

Dicendum 2. ad iudiciariam Christi potestatem pertinere, non solum vltimum illud, & generale iudicium, de quo sapius in Euangelijs mentio fit, vt sanct. Matth. 16. 24. & 25. & 2. Cor. 5. sed etiam particulare iudicium in morte cuiusque ab illo faciendum: tale enim iudicium in morte cuiusque faciendum esse

Constat 1. ex scriptura: Eccli. 11. *Facile est coram Deo in die obitus retribuere vnique secundum vias suas;* & Hebr. 9. *Statutum est hominibus semel mori, post hoc autem iudicium.*

Constat 2. ex S. Aug. lib. 2. de anima, vbi hanc veritatem asserit; S. Hieron. in cap. 2. Joël. vbi per diem Domini, diem iudicij intelligendum esse dicit, siue diem exitus vniscuiusque de corpore; *Quod enim, inquit, in die iudicij futurum est omnibus, hoc in singulis in die mortis impletur:* & S. Chrysof. hom. 14. in S. Matth. *Omnes, inquit, anime, cum hinc emigrauerint varijs peccatorum catenis implicata, ad terribile illud tribunal decidentur.*

Tertio id constat ex eo, quod fide certum est, atque in Conc. Florent. definitum, in decreto vnionis, animas post mortem sine mora recipi in calum, si sint omnino expiata; vel amandari in infernum, si peccato mortali obstricta ex hac vita decesserint; atqui dici non debet hoc ita fieri sine speciali iudicij diuini decreto.

Quod verò iudicium illud particulare, æquè ac vltimum generale à Christo Domino quatenus homine exerceatur, constat ex eo, quod dicitur S. Ioan. 5. quod *Pater non iudicat quemquam: sed omne iudicium dedit Filio, vt omnes honorificent Filium.*

Porro ad hoc iudicium particulare subeundum necesse non est animas realiter in cælum deferri, aut Christum ad illas è cælo dilabi: sed sufficit, quòd illæ in ipso mortis instanti intellectualiter eleuentur ad audiendam sententiam iudicis, ita vt in eodem instanti cognoscant sese iudicari, & pro ratione eorum, quæ in vita gesserunt, & boni vel mali status, in quo decesserunt, vel saluari vel damnari, imperio & auctoritate non solum Dei, sed etiam hominis Christi: ac eodem momento per instantaneam

neam loci mutationem constituentur in loco illo, in quo ex vi iudicij, & imperij Christi Domini futuræ sunt, sive in Paradiso, sive in purgatorio, sive in inferno.

Dicendum 3. ad eandem quoque iudiciariam Christi potestatem pertinere alia omnia iudicia, quæ erga homines etiam, dum in hac vita mortali degunt, diuinitus exercentur; erga bonos quidem, cum pro eorum meritis & recto gratiarum usu, gratiæ ipsæ augentur, & copiosiora auxilia subministrantur; erga malos verò, cum pro eorum demeritis abundantiora gratiæ auxilia ipsi subtrahuntur, permittunturque excæcari & indurari, quòd enim hæc non tantum æterno ac supremo Dei iudicio, sed etiam Christi Domini, quatenus homo est, imperio peragantur, constat ex eo, quòd (vt supra ex Act. 17. retulimus) non solum mortuorum sed etiam viuorum iudex à Deo sit constitutus.

Quares, an etiam ad Angélos extendat se iudiciaria Christi Domini potestas. Resp. affirmatiuè cum S. Doctore q. 59. vbi dicit Angelos omnes siue bonos, siue malos, iudiciariæ potestati Christi Domini etiam quatenus hominis, subesse, idque ratione eorum, quæ circa homines operantur; cum enim tam boni quàm mali angelis liquid ad salutem vel damnationem hominum cooperentur, ideo Christi supremi iudicis sententiam quòd præmium vel supplicium accidentale sunt subituri; quòd sensu ipse Christus Dominus dicit S. Luc. 15. quòd *Gaudium erit coram angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente;* & è contra dæmones dicunt cap. 8. S. Matth. &c.

1. S. Mar. Quid nobis, & tibi, Iesu Fili Dei? venisti huc ante tempus torquere & perdere nos?

—S(o)—

SE

SECTIO IV.

De dignitate capitis, qua Christo Domino competit, respectu tam Angelorum quam hominum.

Observandum est hic ex S. Th. q. 8. rationem capitis mystici desumi ex proportione ad caput naturale, in quo cum tria considerari possint, ordo, perfectio, & virtus; ordo quidem, quia est prima pars hominis; perfectio vero, quia in eo vigent omnes sensus interiores & & exteriores, eum in ceteris membris sit solum tactus; virtus denique, quia motus omnis ceterorum membrorum ab illo deriuatur: sic etiam eadem tria de capite mystico intelligi debent, ita ut, cum quaeritur, an Christus Dominus sit caput hominum vel Angelorum, idem est, ac si quaeratur, an respectu illorum haec tres prerogativae Christo Domino competant. Haec observatione supposita

Dicendum 1. Christum Dominum etiam quatenus hominem, esse caput totius Ecclesiae. Id constat in primis ex Apost. Ephes. 1. ubi dicitur, quod Deus Pater Christum Dominum dedit caput supra omnem Ecclesiam: & Coloss. 1. Ipse est caput corporis Ecclesiae. Constat praeterea ex eo, quod Christo Domino etiam quatenus homini, tres supradictae capitis prerogativae competunt: est enim primus in ordine praedestinationis divinae, unde vocatur ab Apost. Rom. 8. *Primogenitus in multo fratribus*. Deinde ceteros omnes fideles omni virtutum & gratiarum genere antecedit, ut ex ante dictis patet. Tertio denique virtutem habet influendi gratiam in omnia membra Ecclesiae; unde S. Ioan. 1. dicitur, quod *de plenitudine eius nos omnes accepimus*: & ipse Christus Dominus cap. 15. se ipsum viti comparat & fideles palmitibus, qua comparatione influxum suum in illos satis declarat.

Dicendum 2. Christum Dominum quatenus homi-
nis,

nem, esse caput omnium prorsus hominum. Ita S. Thom. a. 3. & probari potest enumeratione facta per diuersos gradus hominum, quibus omnibus certum est illum ordine & perfectione antecellere, & in eos omnes influxum aliquem habere. Et primò quidem de beatis constat, cum sint membra Ecclesie triumphantis ipsi Christi perfectissime vnita. De iustis item, tum in purgatorio tum in hac vita existentibus, cum ab ipso influxum gratie & charitatis recipiant: de fidelibus etiam, qui in peccato mortali sunt, cum adhuc per fidem licet velut membra mortua illi coniungantur, atque adeo ipse in eos dem illam siue habitualem siue actuaalem, & alias omnem gratias actuales, quibus ad poenitentiam excitantur, fluat. De infidelibus quoque idem dici debet, cum supra probatum est) pro illis etiam Christus Dominus mortuus sit, & ex consequenti (vt supponimus ex tractatu de gratia) illis, sicut & alijs omnibus, & etiam parulis sine baptismi susceptione decedentibus gratias ad salutem sufficientes promeruerit.

Porro licet hoc sensu infideles dicantur membra Christi, non tamen propterea dici possunt membra Ecclesie: ad hoc enim non sufficit, vt quis à Christo Domino influxum aliquem recipiat aut recipere possit, sed præter necessarium est aliquis alius gratie effectus, nempe vt fidelis, & saltem in voto baptismi Sacramentum recipiat.

Ex dictis autem intelligi potest, Christum Dominum nullo modo esse aut dici posse caput damnatorum, cum ex lege Dei ordinaria non sint amplius in potentia ad vniionem cum Christo vnionem, aut ad vllum gratie influxum ab ipso recipendum: qui proinde neque sunt, neque dici debent membra Christi.

Dicendum 3. Christum Dominum etiam quatenus hominem, esse caput Angelorum. Ita S. Thom. a. 4. & constat ex scriptura Coloss. 2. Christus vocatur ab Apost. *Caput omnis Principatus & Potestatis*: & Ephes. 1. idem Apost. dicit Christum Dominum à Deo Patre *constitutum esse*

a S. Thome ad dexteram suam in caelestibus, supra omnem Principatum,
 & Potestatem, & virtutem, & Dominationem & ipsum de-
 stitit illum esse caput supra omnem Ecclesiam & epist. 1. S. Petri 3. Chri-
 stus Dominus dicitur profectus in caelum, subiectus sibi ange-
 lis: ex quibus scriptura verbis constat, Christum Domi-
 num, saltem quoad ordinem & perfectionem, angelis
 præminere; & sic illorum esse caput.

Quod verò sit etiam illorum caput quoad influxum,
 constat ex ijs, quæ præc. cap. diximus, vbi probauimus,
 Angelos gratias ac gloriæ dona ex Christi meritis acce-
 disse.

Dicendum 4. quòd licet solius Christi proprium sit,
 esse caput Ecclesiæ, quatenus est fons & origo gratiarum
 omnium: hoc tamen non obstat (vt rectè docet S. Thom.
 2. 2. q. 6.) quo minùs alia sint ipsi subordinata Ecclesiæ capita:
 itaque, quoniam sub Christo Romanus Pontifex totam
 visibiliter gubernat Ecclesiam, in illamque influit do-
 nas ad faciendum, præcipiendum, pascendum, leges ferendo, varia gra-
 tiarum dona conferendo; ideo verè ac propriè caput visi-
 bile totius Ecclesiæ dicitur, imò & vnusquisque Episco-
 pus in Ecclesia sua quamdam habere capitis dignitatem
 in verè dici potest.

Neque id absurdum videri debet, quòd in mystico Ec-
 clesiæ corpore plura sint capita sub vno primario & præ-
 cipuo capite, sicut nec absurdum est sub vno summo pa-
 store Christo plures esse & dici in Ecclesia pastores, e-
 pist. 1. S. Petri cap. 5. & præter fundamentum primarium
 & præcipuum (quod est Christus) alia etiam esse, & dici
 eiusdem Ecclesiæ fundamenta, Apoc. 21. sicut in quoli-
 bet regno præter regem, qui (vt dicitur 1. Reg. 15.) totius
 regni caput est, sunt etiam alij duces & optimates
 ab eo dependentes, qui etiam dicuntur,

capita populorum Amos 6.

— 95 —

CA-